

Завтра в перший клас! А може ще рано?

Перший день осені! У кожного з нас з ним пов'язані найсвітліші спогади, в цей день немає байдужих. Гордість і радість світяться на обличчях батьків, дідусів і бабусь. Веселі і святково одягнені, з букетами квітів ідуть першого вересня діти до школи. Кожен із них сподівається бути зразковим учнем і отримувати гарні оцінки, любити свого вчителя і школу і взагалі чекає на цікаве і веселе життя.

Але минає зовсім небагато часу і ми чуємо: «Мамо, а чи довго мені ще ходити до школи? Я вже стомилася...», «А коли будуть канікули? Все вчимося, вчимося...» А з іншого боку, можна почути скарги вчителів на труднощі, що виникають у роботі з дітьми.

У чому причина невдоволення? Яким дітям важко вчитися і з якими дітьми важко працювати вчителю? Спробуємо відповісти на ці запитання. Відповідно до Закону України «Про освіту» діти йдуть до школи «як правило, з шести років», тобто мається на увазі те, що деякі з них в цьому віці можуть бути і неготовими до шкільного навчання, і таким дітям слід пізніше вступати до школи. Чому ми звернули особливу увагу на вік початку систематичного навчання? Тому що невірне тлумачення визначених вікових меж вступу дітей до школи, а саме те, що дітей можна віддавати до школи і раніше, ніж в 6 років, наштовхує деяких батьків на думку: «Можливо немає чого засиджуватися вдома? Сучасні діти розвиваються швидше, методи навчання вдосконалюються, та й саме навчання триває не десять років, як колись а цілих дванадцять. Нехай краще дитина йде до школи раніше». Часто таким дітям немає, навіть шести років. Статистика свідчить, що в цьому навчальному році у нашому районі із кожних 100 першокласників 7 підуть до школи не маючи повних шести років. Особливу тривогу викликає те, що останнім часом простежується тенденція до збільшення кількості таких дітей. У цій ситуації правильну позицію повинні зайняти педагоги, що мають безпосереднє відношення до вирішення цього питання. Вони зобов'язані пояснити, чому не потрібно віддавати дитину до школи раніше шести років, і ні в якому разі не захищати власні інтереси та амбіції, вони повинні чітко усвідомлювати: «А якщо маленька дитина не готова до школи, то чи не стане систематичне навчання занадто важким для неї і чи не призведе до порушень у здоров'ї та психіці?». Відомо, що такі діти важче і довше адаптуються до школи, у них спостерігається нижча і нестійка працездатність, у них значно частіше з'являються різні проблеми: невстигання не тільки в початковій школі, а й у старших класах, різні психічні захворювання. Багато дослідників вважають більш оптимальним для вступу до школи вік не 6(до 1 вересня). а 6,5 років.

Варто зупинитися ще на одному важливому аспекті. Нещодавно я мала розмову з мамою, донька якої йде до першого класу. «Я спокійна за свою дитину, - сказала вона. – Юлечка вміє читати, писати, лічити до ста, вже вчить англійську мову. Що ще потрібно?» Дуже часто дитину «готують» до школи, навчаючи її лічби, письма, читання й, навіть, іноземної мови, забуваючи при цьому про основний зміст дошкільного дитинства – гру. У практику психологів увійшов термін «дитина, яка не дограла». Його зміст лякає. Адже дитина, яка не дограла - це дитина, яку позбавили дитинства. У неї рано чи пізно виникають проблеми із навчанням, зі здоров'ям, болісно проходять вікові кризи, виникають ускладнення під час адаптації у професійному колективі, проблеми в шлюбі. Звичайно, у батьків є виправдання, адже, маючи найкращі наміри, вони не відають, що роблять. Однак незнання законів розвитку дитини не звільняє від відповідальності за результат. Тип паче, що результат – щастя, здоров'я і благополуччя дитини.

Яким має бути майбутній першокласник? Що він повинен знати і вміти? Проблема підготовки до школи і психологічної готовності дітей до школи дуже актуальна, а тому цілком природним є хвилювання батьків, які не знають, чи готова донька або син до навчання в школі, що вони можуть і повинні зробити, аби дитині було легше звикнути до нового життя.

Відомо, що вчитися потрібно на чужих помилках, а не на власних. Наші діти під час вступу до школи потребують консультацій не тільки лікарів, а й педагогів, психологів.

Нещодавно на таку консультацію прийшли батьки Тараса, якому в кінці серпня виповниться шість років. Вони не могли визначитися, чи віддавати їм дитину до школи у цьому навчальному році. У хлопчика добре розвинена мова, він читає та лічить – вже час йти вчитися. Проте більш близьке знайомство з Тарасом показало, що дитина ще знаходиться у владі ігрової

діяльності, тобто всі навчальні завдання змінює на ігрові, починає відповідати, не вислухавши запитання, не вміє зосередитися, не може всидіти на місці, швидко втомлюється, що свідчить про низьку працездатність. Батьки, які були присутніми під час бесіди психолога з хлопчиком, побачили та зрозуміли, чому їх сину ще не слід йти до школи. Їм, навіть, не довелося пояснювати, що дошкільний вік – важливий період в житті дитини і психологічна готовність до школи є закономірним підсумком всього дошкільного дитинства.

Наведемо ще один приклад. Дмитрик прийшов на консультацію з бабусею. Він мовчить, на всі запитання за нього відповідає бабуся, яка вважає що її внук усе знає, але дуже нерішучий. Спілкування із хлопчиком наодинці показало, що він лише частково готовий до школи – вміє лічити, може розповісти про себе, але в особистісному розвитку значно відстає від однолітків. Значною мірою це – провина дорослих, які дійсно приділяли багато уваги лише розумовому розвитку хлопчика, забуваючи при цьому про необхідність формування навичок спілкування, самостійності, інших складових особистісного компоненту психологічної готовності.

Проблемою залишається і мотивація навчання. Чому наші діти хочуть іти до школи? Що саме подобається їм у школі? Мама Сашка вважає, що її син має необхідний запас знань, умінь та навичок для навчання в школі. Проте, під час бесіди з дитиною виявилось, що у хлопчика немає бажання туди йти. Чи буде успішним навчання цієї дитини? Як правило, вступаючи до школи, всі першокласники виражають щире бажання вчитися. Чому ж у багатьох із них це бажання швидко зникає? І взагалі, «бажання піти до школи» і «бажання вчитися» - це одне і те ж чи різні поняття? Якщо дитина говорить: «У мене буде новий портфель», «У школі вчиться мій друг Миколка», «У школі є дзвінки і там не потрібно спати вдень», то це все говорить про те, що її приваблює зовнішня сторона, шкільного життя. Важливо, щоб школа привертала увагу дитини своєю головною діяльністю – навчанням. Ставлення до школи у більшості дітей проявляється ще до того, як вони стали учнями, і це ставлення має бути позитивним. Якщо дитина не готова до соціальної позиції школяра, то, навіть, за наявності у неї необхідного запасу знань і умінь її буде важко в школі. Набагато гірше, якщо діти зовсім не хочуть іти до школи. «Ні, не хочу в школу, там погані оцінки ставлять, вдома на мене будуть сваритися», «Хочу, але боюся», «Не хочу до школи – там програма важка і гратися ніколи». Причина такого ставлення – результат помилок у вихованні. Часто дорослі залякують дітей, а це дуже шкідливо. «Як ти підеш до школи, ти ж нічого не знаєш?», «Ось підеш до школи – там тобі покажуть!». Скільки терпіння, уваги і часу доведеться приділяти потім цим діткам, щоб змінити їхнє ставлення до навчання. А чого будуть варті їх перші учнівські кроки! Тож набагато розумніше і важливіше відразу сформувати у дитини правильне уявлення про школу, вчителя, уроки.

Сподіваємося, що дорослі задумаються, чи готова їх дитина до школи, на що потрібно звернути особливу увагу, чи не занадто високі вимоги до малюка. Маємо надію, що батьки у вирішенні цього доленосного питання будуть керуватися здоровим глуздом а не власним егоїстичним бажанням не зважаючи ні на що якнайшвидше бачити свою дитину першокласником.

Підготувала практичний психолог ДНЗ №6 «Ромашка»
Ярова Тетяна Василівна